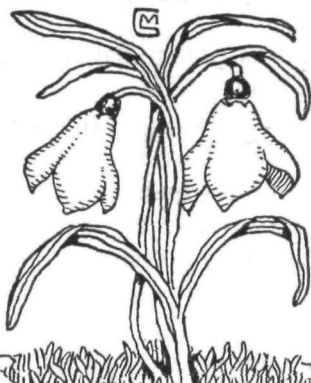

PRILOGA

ZVONČKU

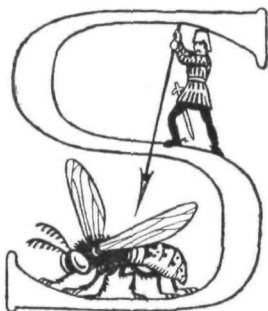
JOS. VANDOT:

Desetnica.

Planinska pripovedka.

(Dalje.)

II.

olnce je že prestopilo sredo neba, ko se je približala Lenčica visokim goram. Prebredla je gorski potok, ki je šumel med gručevjem debelega kamenja, in se je obrnila po ozki stezici navkreber. Pred njo je strmelo navpično, orjaško skalovje mogočnega Prisanke, čigar pobočje in glavo je venčala snežna krona. Tihota je vladala po vsem zagorskem svetu, in to tihoto je motilo le polglasno šumenje gorskega potoka, ki se je drvil nedaleč po globokem jarku.

Ozrla se je Lenčica kvišku ob strmem skalovju. In zagledala je tam gori dva orla, ki sta krožila nad pečinami. Pač je vzdihnila mala deklica; a ni je bilo strah. Pospeshila je korake po ozki stezici. Saj je vedela dobro: tu gori se pride na Vršič, in onkraj Vršiča se smeje prijazna dolina zelene Soče. In tam doli so morda razbojniki; cigani so morda tam doli, ki so ugrabili sosedovo Jelko. Pa stopi k njim in reši ubogo Jelko. Domov jo povede, in potem bo radost in sreča.

In stopala je Lenčica navkreber. Kroginkrog nje so stale temne smreke in so zeleneli vitki mecesni. A bilo ni ptic, da bi ji delale krajši čas. Samo gorski potok je šumel tam v globokem jarku. — Dospela je Lenčica do razpotja. Za trenutek je postala in je premišljala. Potem je pa krenila na levo. Vodila jo je steza kvišku. Vedno redkejši je prihajal gozd. Kroginkrog so se gromadile orjaške skale, in le težko in počasi je mogla preiti Lenčica mimo njih. Že so jo pričele boleti noge in jo težiti culica. A vendar je stopala nemudno naprej. V tem je zavila steza vstran. Ob strmem pobočju,

ob globokem prepadu se je vila potem dalje. Pač se je zazdelo Lenčici, da je nemara izgrešila pravo pot. A ni se pomišljala, ampak je spela neustrašeno ob globokem prepadu. Divje, raztrgane stene visokega Prisanka so segale tja do prepada, in na njihovih koncih so se svetili snežni plazovi. Čreda divjih koz se je pasla brezskrbno tam na obronkih in se še zmenila ni za malo deklico, ki je lezla nedaleč od njih kraj strmega prepada.

Prešla je Lenčica mimo tega nevarnega kraja, in steza je zavila v malo dolinico. Cveteli so tam veliki grmi dehtečega, rdečega ravšja in so polnili zrak s prijetnim vonjem. Zapirale so dolinico široke bukve in veliki borovci. Košato rušje se je šopirilo kroginkrog, kot bi branilo popotniku, da ne sme stopiti tja v lepo dolinico.

Lenčica se je bližala rušju. A kar hipoma je obstala in je zaklicala prestrašeno. Nedaleč od rušja je sedel na ploščatem kamenu starček. Zagrnen je bil v dolgo, na več mestih raztrgano haljo. Dolga, razmršena, siva brada mu je padala na prsi. Noge so mu bile bose; krvavele so mu, kot bi bil hodil že ves dan med ostrim gramožem tam pod Prisankom. Gledala ga je Lenčica in je spoznala, da je berač.

Tudi berač jo je zapazil. Proseče je dvignil svoje suhe roke in jo je gledal proseče. Zasmilil se je Lenčici. Ni se pomišljala dolgo, ampak je vzela iz culice rumeno potičico, ki ji jo je spekla mati za brašno. Dala jo je siromaku, pa mu je rekla sočutno: „Ubogi mož, tu imate potičico, ki so mi jo spekli mati. Sama sem sirota; a vendar vam dam rada vse, samo da boste veseli.“

Hvaležno jo je pogledal berač. Z glavo je pokimal, a ni rekel besedice. — „Kam vas vodi pot, ubogi mož?“ je še povprašala Lenčica. A berač je samo zmigal z glavo in je pokazal na svoja usta. In tedaj je spoznala Lenčica, da je siromak mutast. Sočutno ga je še pogledala, potem pa se je obrnila in je odšla v temni gozd. Vedno više se je vzpenjala steza, in Lenčica je prišla kar naenkrat v ozko, temno sotesko. Sredi soteske pa je izginila hipoma steza. Obračala se je deklica na vse strani; a zaman. Nikjer ni bilo izhoda iz temne soteske. Pač se je ustrašila Lenčica; toda ni obupala. Po ozkem žlebu se je splazila navzgor. Dospela je do majhnega predora in tedaj je obstala zasopljena. Ozrla se je skozi predor — in dvakrat je vzkliknila na glas. Oj, tam na oni strani se širi široka senožet, polna pisanega cvetja. Bele gore obkrožajo krasno senožet in vse imajo biserno snežno krono. Zlatokrili metulji letajo od rože do rože, in solnčni žarki se poigravajo med njimi.

Radostno je stekla Lenčica skozi predor doli na senožet. In že je mislila zavriskati na glas v svoji srčni radosti. Toda kar se je ustavila in je pričela poslušati. Zaslila je žalosten glas, ki je pel otožno pesem, in ta glas se ji je zdel znan. Poslušala je in je natanko razločila vsako besedo tiste pesmi:

„Rada v dom bi jaz hitela,
da bi mamico objela;
a ne morem več nazaj,
oj, nazaj v domači kraj . . .“

Zalostna je bila pesem, in Lenčici se je krčilo srce, ko je poslušala te glasove. Toda naenkrat se ji je razjasnil obraz. Z rokami je tlesknila in je zaklicala: „Oj, to je Jelka!“ — Zaklicala je Lenčica tako, pa je odbrzela preko senožeti. Tam gori na obronku je sedela mlada deklica, pa je pela z žalostnim glasom. Kraj nje pa se je pasla tropa belih ovac; lepo se je pasla in je mulila sočno travo.

„Jelka!“ je zaklicala Lenčica, ko je dospela do obronka.

Deklica na obronku je dvignila glavo. Umolknila je sredi žalostne pesmi in je pogledala na Lenčico, ki je hitela nasproti. Naglo je vstala, ker jo je spoznala. In zaklicala je tedaj na glas, da je zvenelo po širni senožeti: „Lenčica!“

Lenčica je že priletela k nji. Z rokami se je že oklenila okrog vrata, pa je govorila zasopljena: „Oj, Jelka, kaj si ti? — Kaj delaš tukaj, Jelka? ... Doma jočejo za tabo; a ti sediš tukaj ... Ti Jelka, ti Jelčica! ...“

Tako je govorila Lenčica. Jelka pa jo je gledala s široko odprtimi očmi in ni vedela, ali bdi ali pa sanja. Naposled pa se je oklenila ihteč svoje tovaršice. „Lenčica, ali je mogoče?“ je govorila in je ihtela. „Da, ti si, moja zlata Lenčica ... O, zdaj, ko si me našla ti, gotovo minejo žalostni in nesrečni dnevi. O, zagotovo me rešiš, zlata Lenčica.“

Gledala je Lenčica Jelko, pa se je čudila. Zbolelo jo je v srcu, ko je gledala v njen shujšani, blede obraz. Ali je to ona Jelka, ona sosedova Jelka, ki je imela vedno polna in rdeča lica kot črešnja na veji? — Oh, da se je izpremenila tako! Shujšala je uboga Jelka, jako shujšala, da je bila le komaj podobna nekdanji sosedovi Jelki. Raztrgana je bila obleka Jelki, tisti nekdanji ošabni Jelki, in noge so ji bile bose in vse krvave od trnja, preko katerega je morala Jelka za živino.

Gledala jo je Lenčica, in v srcu jo je bolelo. Božala jo je po bledih, upadlih licih in je govorila venomer: „Oj, Jelka, ti uboga Jelčica ... Povej mi, kako si prišla sem in zakaj ne greš domov?“

Vzdihnila je Jelka, pa je odgovarjala: „Rada bi domov — toda ne morem in ne smem! Pasti moram ovce pri treh bratih orjakih, ki domujejo tam gori v veliki jami sredi Prisanka. Hudo mi je in rada bi se rešila; a ni mogoče. Čuvajo me orjaki in me ne puste odtod. Ves dan hodijo po strmem skalovju za divjačino. Toda, da vedo, da sem jaz še vedno tukaj, moram stopiti za živino. Kadar stopim stokrat, moram zapeti pesem, da me čujejo gori v skalovje. Gorje mi, ako bi hotela ubežati! Kakor hitro bi ne čuli moje pesmi, bi se zaprašili za mano in bi me ujeli takoj. Zapri bi me potem tam gori v jamo, in nikoli več bi ne videla svetlega solnca ... Oj, Lenčica, sirota sem jaz, nesrečna sirota ...“

Pravila je tako Jelka in je jokala neprenehoma. Smilila se je Lenčici, smilila v dno srca. Ni mislila več na težke ure, ki jih je morala pretrpeti zaradi Jelke. Oj, saj ji je že davno odpustila vse! — Zdaj je mislila samo nato, kako bi rešila tovarišico. Toda ni ji prišla srečna misel. Zato pa je tolažila Jelko in ji je govorila: „Potolaži se, Jelka, in ne jokaj! Glej, saj sem jaz pri tebi, in ne bo ti žalega zdaj. Zato nikar ne jokaj!“

Potolažila se je Jelka. Pogledala je tovarišici v obraz, in njene oči so prosile: „Odpusti mi, Lenčica! Odpusti mi vse, kar sem ti storila žalega, in ne bodi huda name. Saj mi je zdaj hudo, oj, tako hudo!“

Prosile so tako Jelkine oči. Lenčica pa jo je prijela okrog vrata. „Sedi, Jelka, pa mi povej, kako si zašla sem k trem bratom orjakom.“

Ko je izpregovorila Lenčica tako, se je stresla Jelka od strahu. Pogledala je gori na strme pečine ponosnega Prisanka, pa je rekla prestrašeno: „Oh, pozabila sem peti! Da bi le ne prišli zdaj orjaki gledat, če sem pobegnila! Gorje bi mi bilo potem.“

In pričela je naglo peti, strmeč gori na sive pečine:

„Mamica za mano plaka,
hčerka drage čaka, čaka —
jaz ne morem pa nazaj.
oj, nazaj v domači kraj . . .“

Pela je Jelka z žalostnim glasom, in debele solze so ji tekale po upadlih licih. Ko je končala, je sedla v mehko travo. Nedaleč nje so legle bele ovce in so gledale naravnost na svojo pastirico. Kraj Jelke je sedla Lenčica. Za roko je prijela ubogo pastirico, pa ji je govorila: „Povej mi zdaj, Jelka, kako si prišla sem. Potem pa se morebiti lahko dogovoriva, kako naj se rešiva.“

In Jelka je pričela pripovedovati naglo in s pretrganim glasom.

(Dalje.)

Slovo kučmi.

Gora zelena
zopet je zdaj;
kučma kosmata,
pojdi mi v kraj!

Solnce pregnalo
sneg je in led;
kjer smo dričali,
tam je zdaj cvet!

S slamnikom rahlim,
z golo glavó
lahko pod jasno
stopam nebo!

Z gore zelene
petje doni
ptičev veselih:
„Mraza več ni!“

Radosten tudi
glas je zdaj moj:
„Kučma kosmata,
v pokoj s teboj!“

Fr. Rojec.

